

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za celo
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in opravništvo
nahajata se v
frančiskan-
skih ulicah,
št. 16.

Dedinska pogodba ali samo vzajemna oporoka?

(Najvišjega sodnega dvora določba od 1. junija 1881, št. 6702, s katero se je potrdila odločba nadsodnije graške od 9. decembra 1880, št. 11049 in razsodba sodnije v Loki od 29. junija 1880, št. 3195.)

S tožbo de praes. 1. marca 1879, št. 1161, prosil je Matevž Oblak iz Brebovnice pred c. kr. okrajno sodnijo v Loki za razsodbo:

„Toženi — Mariji Oblak iz Dolgih njiv — iz pisma dd. Dolenja Dobrova 9. januarja 1856, katero pismo je na svojej glavi zaznamovano kot ženitna in dedinska pogodba, ne izvira nikaka dedinska pravica več do zapuščine dne 16. aprila 1878 v Dolgih njivah umršega soproga Andreja Oblaka; pač pa je tožnikova, na ustno oporoko Andreja Oblaka od 13. aprila 1878 oprta dedinska pravica v polnej moči; tožnik je torej glavni dedič po Andreji Oblaku; tožena je vse to pripoznati in dovoliti zavezana, da se zapuščinska obravnava po dne 16. aprila 1878 v Dolgih njivah umršem Andreji Oblaku na podlagi ustne oporoke od 13. aprila 1878 prične in izvrši. Tožena je tudi zavezana, tožniku povrniti stroške; vse v 14. dneh in pod eksekucijo!“

Z razsodbo od 29. junija 1880, št. 3195, je c. kr. sodnija v Loki tožnikovej prošnji vstregla ter toženo obsodila, pa le za slučaj, če bi ne prisegla, da se svojim dedinskim pravicam iz ženitne in dedinske pogodbe od 9. januarja odpovedala ni.

Razlogi:

Tožnik prosi za razsodbo:

„Toženi — Mariji Oblak iz Dolgih njiv — iz pisma dd. Dolenja Dobrova 9. januarja 1856, katero pismo je na svojej

glavi zaznamovano kot ženitna in dedinska pogodba, ne izvira nikaka dedinska pravica več do zapuščine dne 16. aprila 1878 v Dolgih njivah umršega soproga Andreja Oblaka; pač pa je tožnikova, na ustno oporoko Andreja Oblaka od 13. aprila 1878 oprta dedinska pravica v polnej moči; tožnik je torej glavni dedič po Andreji Oblaku; tožena je vse to pripoznati in dovoliti zavezana, da se zapuščinska obravnava po dne 16. aprila 1878 v Dolgih njivah umršem Andreji Oblaku, na podlagi ustne oporoke od 13. aprila 1878 prične in izvrši. Tožena je tudi zavezana, tožniku povrniti stroške; vse v 14. dneh in pod eksekucijo!“

Opravičevaje svojo prošnjo, sklicuje se tožnik na to, da se zgorej omenjeno pismo od 9. januarja 1856 za dedinsko pogodbo imeti ne da; ter tudi navaja, da se je tožena, Marija Oblak, vsem svojim dedinskim pravicam iz tega pisma odločno odpovedala, in da je vsled tega Andrej Oblak dne 13. aprila 1878 napravil ustno oporoko, v katerej je v navzočnosti prič: Lorenca Justina, Jerneja Martinčiča in Jožefa Martinčiča tožnika imenoval glavnim svojim dedičem; toženej pa je izgovoril živež in kot.

Tožena se opira na ženitno in dedinsko pogodbo pod št. 3 ad II., ter trdi, da to pismo kot dedinska pogodba še sedaj v polnej moči stoji, in da ima vsled tega pravico do treh četrtink Andrej Oblakove zapuščine.

Sedaj se vpraša: je li pismo pod št. 3 ad II. dedinska pogodba ali pa, kakor trdi tožnik, samo vzajemna oporoka?

Če je dedinska pogodba, razrešiti se je mogla samo po sporazumljenji obeh kontrahentov; če je pa vzajemna oporoka, derogiralo se je poprejšnje pismo po št. 3 ad II. vsled poznejše oporoke. —

Na svojem čelu kot ženitna in dedinska pogodba zaznamovano pismo ddo. Dolenja Dobrova 9. januarja 1856 obsega vse zakonite znake po §. 1249, ob. drž. zak., napravljeno je tedaj v pravno-močnej formi. Okoliščina, da je bila Marija Oblak pri sklepu tega pisma še maloletna, in da se pismo pozneje po sodnji kot nadvarhinji ratificiralo ni, nima sedaj nikacega pomena več, ker je tožena že davno polnoletna postala, po doseženi polnoletnosti pa določila pisma preklicala ni, in ker se drugi kontrahent Andrej Oblak, ni obnašal, kakor zapoveduje §. 865. obč. drž. zak.

Tudi drugi ugovor tožnikov, da pismo pod št. 3 ad II. nima značaja dedinske pogodbe, ker se v njem ne nahaja odpoved preklica, ni opravičen, ker zakon nikjer ne zapoveduje, da se mora odpoved preklica v pisma obseg ali v pisma kontekst postaviti. Pač pa že samo ob sebi iz sklepa dedinske pogodbe sledi, da je jednostranski preklic na škodo drugemu zakonskemu izključen. (§. 1254. obč. drž. zak.)

Ako se še premisli, da so se določila na slučaj smrti mej kontrahentoma odločno dogovorila (festgesetzt), tako da je obljuba jedne stranke po drugej tudi sprejeta bila; da je pismo št. 3 ad II. na svojem čelu, kakor tudi v svojem kontekstu odločno kot „dedinska pogodba“ imenovano, tako se mora to pismo smatrati za pravnomočno dedinsko pogodbo. Pri tem pa ostane okoliščina, da so se v pismu za slučaj, če bi se rodili otroci, dogovorila druga določila, čisto brez vsacega pomena, ker se smejo dedinske pogodbe tudi pod pogoji sklepati.

Ta dedinska pogodba prišla bi bila ob moč le tedaj, če sta jo preklicali obe stranki. Tak preklic pa ni navezan na zapovedi §. 709 obč. drž. zak. in tudi ne na one §. 1249 obč. drž. zak., pač pa pokonča popolnoma poprej skleneno dedinsko pogodbo.

Tožnik navaja v tem oziru, da je zapustnik Andrej Oblak, preden je napravil ustno svojo oporoko, povprašal svojo ženo, če li hoče ostati pri tem, kar se je v dedinskej pogodbi dogovorilo, da je Marija Oblak odgovorila, da se odpove dedinskim svojim pravicam iz omenjenega pisma, in da je bil Andrej Oblak s to odpovedjo zadovoljen.

Za slučaj, da tožnik te svoje trditve, katere je tožena kot neresnične označila, dokaže, bi bilo dokazano, da se je vsled sporazumljenja obeh strank preklicala dedinska pogodba, s katerim preklicem se je ta pogodba za obe stranki uničila, ter posebno pokončalo tudi določilo, na katerega opira Marija Oblak dedinske svoje pravice.

Ker pa se dotični, po priči Valentinu Oblaku ponudeni dokaz tožniku ni posrečil, moralo se je glede zgoraj navedenega preklica pogodbe spoznati na glavno prisego, katera se je v tožbi in subsidio ponudila in katero je tožena v svojem odgovoru že sprejela. (§. 203 in 207 obč. sod. red.)

Če se tožniku na ta način dokazati posreči, da se je pogodba preklicala in da so se dedinske pravice tožnici iz te pogodbe izvirajoče zopet pokončale, tako stopi ustna, s pričami Lorencem Justinom, Jernejem Martinčičem in Jožefom Martinčičem dokazana oporoka, katera vstreza §. 585 obč. drž. zak., v veljavo in se mora spoznati po tožnikovej prošnji, ker je ravno tožnik v tej ustnej oporoki imenovan glavnim dedičem. Obločba zavoljo stroškov opravičena je v §. 24. zakona od 16. maja 1874, št. 69, drž. zak.

Proti tej razsodbi vložil je tožnik apelacijo, ali brez uspeha. C. kr. nadsodnija v Gradci potrdila je prvosodnijsko razsodbo v celem obsegu.

Razlogi nadsodnijske odločbe od 9. decembra 1880, št. 11040, se glase:

Ker tožena ni apelirala, in ker se prvosodnijska razsodba apelantu v škodo spremeniti ne sme, tako se pred apelacijsko instanco vprašanje, obsega li v dokaz dejana izjava tožene pravno-veljaven preklic njenih dedinskih pravic iz pogodbe od 9. januarja 1856 ali ne, sploh razpravljati ne more. Judikatura te instance bode tedaj imela opraviti samo z okoliščino, je li zgorej navedeno pismo zakonito veljavna dedinska pogodba ali ne? —

Če se z ozirom na §. 914. in 6. obč. drž. zak. pri pogodbah iz besed, v pismu postavljenih, sklepati mora na voljo kontrahetov, tako se iz napisa, kakor tudi iz konteksta pod št. 3 ad II. priloženega izvirnega pisma sklepati mora, da sta tožena in njeni tedanji ženin, Andrej Oblak, dedinsko pogodbo, á ne vzajemne oporoke napraviti hotela.

Da v pismu ni izrečena odpoved preklica, ne spremeni stvari, ker zakon nikjer ne terja, da se mora ta odpoved v pismo postaviti. Nепreklicljivost dedinske pogodbe izvira iz njene narave, ter velja ta nepreklicljivost že ex lege, tako da glede tega ni potrebna še posebna izjava pogodnikov.

Tožena je v pogodbi pod št. 3 ad II. imenovala svojim glavnim dedičem Andreja Oblaka, ter se odpovedala pravici, preklicati dedinsko to imenovanje. Ker je bila tedaj še maloletna, morala bi se bila pogodba nadkuratorično odobriti (§. 865 obč. drž. zak.). Ali pregledati se ne sme, da se v tem slučaju ne vpraša, je li imenovanje Andreja Oblaka kot dediča tožene veljavno

ali ne, temveč, da se samo vpraša, je li imenovanje tožene kot glavnega dediča po Andreji Oblaku veljavno ali ne. Če je pa poslednji imenoval toženo glavnim svojim dedičem, zavezan je na to imenovanje, ker onerozna, z maloletnim sklenena pogodba polnoletnega pogodnika le tedaj ne veže, če se pogodba glede maloletnega po sodnji potrdila ni, ali pa, če je polnoletni pogodnik terjal obrok, v katerem se je dotično potrjenje oddati moralo, a se oddalo ni.

Ker se v tem slučaju ni zgodilo kaj takega, tako se ne more govoriti, da pogodba Andreja Oblaka ni vezala, in to tem menj, ker pogodba nikdar absolutno neveljavna ni bila, ter jo je Marija Oblak pri svojej polnoletnosti tudi potrdila, kar je tožnik s tem sam pripoznal, da hoče dokazati, da se je tožena vsem svojim dedinskim pravicam iz omenjene pogodbe odpovedala. Vsled tega poznejšega potrjenja pa je zadobila pogodba veljavo, in sicer veljavo od časa svojega sklepa.

Iz teh, kakor tudi iz razlogov prvega sodnika, se ni moglo ozir jemati na apelacijo, ter se je potrditi morala prvosodnijska razsodba. —

Ker je apelant propadel, narastla mu je zaveza, da povrne nasprotnici stroške, prouzročene jej vsled njegove apelacije. —

Po tožnikovej izvanrednej reviziji potrdil je z določbo od 1. junija 1881, št. 6702 tudi najvišji sodni dvor razsodbi spodnjih inštanc. —

Najvišjega sodnega dvora razlogi. V pričetku pisma pod št. 3 ad II., ki nosi na svojem čelu napis: ženitna in dedinska pogodba, se odločno naglaša, da sta Andrej in Marija Oblak pogodbo v tem pismu obseženo dogovorila in sklenila, in sicer „na sledeči način“ (auf nachstehende Weise), to je, tako, kakor je v pogodbenih členih izraženo. S tem izrekli sta obe stranki, da sprejmeti določila v pismu izrečena, to sta tudi potrdili s tem, da sta pismo podpisali. Opravičena torej ni trditev revizijske pritožbe, da namreč v pismu ni odločno izrečeno, da je tožena sprejela dedinsko ponudbo Andreja Oblaka.

Ugovor, da omenjeno pismo ne obseza veljavne dedinske pogodbe, odbil se je že v razlogih prvega in družega sodnika.

Ker se tedaj v jednako se glaseči hrazsodbah nižjih sodnij ne vidi jasna krivica, in ker se nuliteta ni trdila in se tudi sploh opaziti ni mogla, morala se je v očigled dvornemu dekretu od 15. februarja 1833, št. 2593, odbiti izvanredna revizija tožnikova.

Motenje v mirnej posesti.

(Nadsodnije graške dekret od 26. maja 1880, št. 5352, s katerim se je potrdil c. kr. mest. del. okrajne sodnije ljubljanske razsodni odlok od 12. aprila 1880, št. 7713.)

Marija Košenina je od gospoda župnika Luka Aleša, cerkvenega predstojnika v Preski, pred nekoliko leti za 10 goldinarjev kupila pravico do jednega sedeža v četrtej klopi, na levi strani v cerkvi v Preski, ter se ob enem zavezala, da bode vsako leto za sedež plačevala še posebno pristojbino.

Marija Košenina zahajala je potem vsako nedeljo in vsak praznik, ter sploh vselej, kadar je obiskala župnijsko cerkev v Preski, v omenjeni cerkveni stol.

Dne 16. marca 1879 hotela je pri popoldanskej božjej službi zopet v svoj stol iti, a na njenem sedeži sedela je kuharica Marija Kodrman, ter se ni dala premakniti ž njega. Omenjena kuharica je ob enem Mariji Košenini jedenkrat za vselej prepovedala daljno porabo kupljenega cerkvenega stola.

S tožbo de praes. 31. marca 1879, št. 7836, pozvala se je Marija Kodrman zavoljo motenja v mirnej posesti.

Z rozsodnim odlokom od 12. aprila 1880, št. 7713 je c. kr. mestno delegirana okrajna sodnija spoznala, kakor se je prosilo v tožbi.

Razlogi prvega sodnika. Glede na to, da se v sumarneji obravnavi zavoljo motenja v mirnej posesti razpravljati sme samo o zadnji faktičnej posesti in o izvršenem motenji te posesti; glede na to, da je pri določnej priznavi tožene v tem oziru resnično, da je tožnica do 2. svečana 1879 s šestimi tovarišicami v četrti stol